

Henki-Fennia

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2015

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	1
Hallituksen toimintakertomus	2
Tilinpäätös	
Tuloslaskelma	5
Tase	6
Emoyhtiön rahoituslaskelma	8
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	9
Konserniyhtiöt	13
Emoyhtiön liitetiedot	
Liite 1. Vakuutusmaksutulo	14
Liite 2. Maksetut korvaukset	15
Liite 3. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	16
Liite 4. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotosta	17
Liite 5. Liikekuluerittelyt	18
Liite 6. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero	19
Liite 7. Kiinteistösijoitusten muutokset	20
Liite 8. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä	21
Liite 9. Saamiset	22
Liite 10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	23
Liite 11. Omistukset muissa yrityksissä	24
Liite 12. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset	26
Liite 13. Oma pääoma	27
Liite 14. Velat	28
Liite 15. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	29
Liite 16. Vakuudet ja vastuusitoumukset	30
Liite 17. Vakavaraisuustunnusluvut	31
Liite 18. Konsernia koskevat liitetiedot	32
Tunnusluvut	33
Sijoitusjakauma käyvin arvoin	34
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	35
Tunnuslukujen laskentakaavat	36
Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta	37
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	46
Tilintarkastuskertomus	47
Henki-Fennian hallinto	
Hallitus	48
Tilintarkastajat	49
Johtoryhmä	50
Lääkärit	51

■ Onnistumiseen tarvitaan kumppaneita

Henki-Fenniassa on huoneeni viereisessä neuvotteluhuoneessa [Göstä Diehlin vuonna 1955 tekemä teos "Russian Torkas"](#). Teollisuusvakuutus on antanut sen 100-vuotiaalle Fennialle vuonna 1982. Taulu on erittäin kiehtova: se kuvaa mielestäni kahta ihmistä tai ihmisryhmää ja heidän välillään olevaa yhteyttä tai yhteyksiä. Aina tilanteen mukaan olen keskusteluisani ottanut taulun antaman viestin yhteistyön tarpeellisuudesta meilläkin käyttöön.

Alkuvuodesta Fenniassa vieraili JobShadow-päivässä Nuori Yrittäjyys ry:n suojissa yritystoimintaa kokeilleita nuoria, jotka olivat kukin päivän ajan seuranneet yksittäistä johtajaa.

Päivä oli seuratulallekin antoisa. Minua varjosti koko päivän opiskelija, joka oli kahden opiskelijakaverinsa kanssa perustanut turvallisuusalan yrityksen. Lähes kateellisena kuuntelin heidän innostunutta yhdessä tekemistä. Suurin osa muistakin nuorista oli harjaantumassa yrittäjäksi yhdessä jonkun kanssa.

Tietokone voittaa ihmisen nykyään muun muassa shakissa. Mennen tullen. Mutta ihmisen ja tietokoneen yhdistelmä voittaa vielä tietokoneen. Hyvin joukkueena pelaava Suomi voi voittaa Jääkiekon maailmanmestaruuden. Listaa voisi jatkaa loputtomiin.

Suuri tahto ja erinomaiset työvälineet eivät enää tuo yrityksille taattua menestystä. Jokainen tarvitsee kumppaneita ja verkostoja omien liiketoimintojensa menestykselliseen hoitamiseen. Erityisesti tämän näkee yrittäjyyden uusissa muodoissa.

Henki-Fennia ei tee tästä säännöstä poikkeusta. Vuosikertomuksen sivuilta voitte aistia monen asian mennen suurellakin voimalla eteenpäin. Tämän onnistumisen aikaansaamiseen olemme tarvinneet monia kumppaneita. Tässä yhteydessä haluan lausua teille vilpittömät kiitokseni, kuten myös kaikille asiakkaillemme osoittamastanne luottamuksestanne. Ilman asiansa osaavaa ja asiakseen ottavaa henkilöstöä ei yritys voi menestyä.

Kiitos onnistuneesta vuodesta Fennia-konsernissa kaikille ja erityisesti omalle erinomaiselle HF-joukkueelleni.

Seppo Rinta
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian maksutulon kasvu jatkui voimakkaana vuoden 2015 aikana. Yhtiö jatkoi valmistautumista vuoden 2016 alussa voimaan astuneen Solvenssi II vakavaraisuussäätelyn vaatimuksiin ja toteutetut toimenpiteet vaikuttivat erityisesti yhtiön sijoitustoimintaan.

Henki-Fennia on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian tytäryhtiö 100 prosentin omistus-osuudella.

Vakuutustoiminta

Henki-Fennian kokonaismaksutulo jälleenvakuuttajien osuutta vähentämättä kasvoi 31 prosenttia ja vahva kasvu jo toisen vuoden peräkkäin johti yhtiön historian korkeimpaan maksutuloon 199,8 miljoonaan euroon (152,5 milj. euroa). Yhtiön maksutulosta henkivakuutuksia oli 165,4 miljoonaa euroa (124,6 milj. euroa) ja eläkevakuutuksia 34,4 miljoonaa euroa (27,9 milj. euroa). Yritysten ottamien eläkevakuutuksien maksutulo kasvoi edelleen, vaikka yksilöllisten eläkevakuutuksien maksutulo on ollut laskussa. Henki-Fenniaan siirtyi 1.2.2015 Nordea Henkivakuutus Suomi Oy:stä ryhmäeläkevakuutuskanta ja siirtyneen vakuutuskannan säästöt ja maksutulo vahvistivat Henki-Fennia asemaa yritysten eläkevakuutuksissa. Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksutulo kasvoi voimakkaasti 158,3 miljoonaan euroon (109,8 milj. euroa) ja niiden osuus yhtiön maksutulosta nousi 79 prosenttiin (72 %). Maksutulo jatkuvamaksuisista vakuutuksista oli 52,9 miljoonaa euroa (47,6 milj. euroa) ja sen osuus kokonaismaksutulosta oli 26 prosenttia (31 %).

Maksetut korvaukset kasvoivat 83,2 miljoonaan euroon (77,5 milj. euroa). Takaisinostoja oli hieman vertailuvuotta enemmän ja niiden osuus maksetuista korvauksista oli 30,6 miljoonaa euroa (27,7 milj. euroa). Säästösummien takaisinmaksut olivat 3,4 miljoonaa euroa (7,4 milj. euroa). Eläkkeitä maksettiin 33,7 miljoonaa euroa (32,2 milj. euroa) ja kuolemantapaus- ja työkyvyttömyys summia 11,5 miljoonaa euroa (5,4 milj. euroa).

Liikekulut nousivat 13,5 miljoonaan euroon (11,9 milj. euroa). Liikekulujen lisäys on aiheutunut liiketoiminnan volyymin kasvusta ja siihen panostamisesta. Panostaminen kasvuun näkyi myös kuormitustulon lisäyksenä. Yhtiön liikekulusuhde oli 100,8 prosenttia (108,8 %), kun otetaan mukaan sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoituskohteina olevien rahastojen palkkiotuotot.

Yhtiön tulokseen sidottujen vakuutussäästöjen kokonaistuottotaso vaihteli vuonna 2015 2,4 - 4,5 prosentin välillä riippuen vakuutuslajista ja vuosineljänneksestä. Myönnetyt asiakas-hyvitykset olivat 2,0 miljoonaa euroa, joista 0,4 miljoonaa euroa rahoitettiin aikaisemmin muodostunutta lisäetujen vastuuta käyttämällä. Yhtiö jatkoi vastuuelan korkotäydennysten kasvattamista varautuen näin vakuutuksille tulevaisuudessa hyvitettävän laskuperustekoron kustannuksiin. Tuloksesta siirrettiin vastuuelkaan korkotäydennystä 70,0 miljoonaa euroa (14,0 milj. euroa).

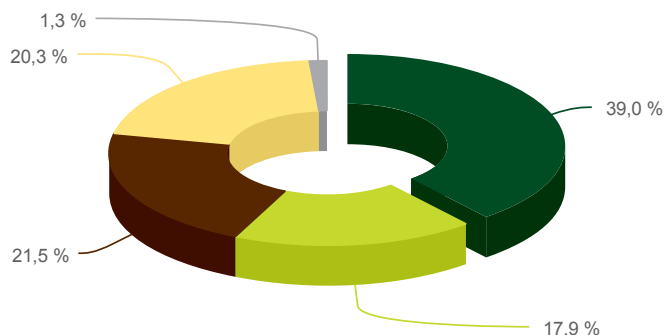
Sijoitustoiminta

Yhtiön sijoitustuotto käyvin arvoin oli 34,7 miljoonaa euroa (49,6 milj. euroa), ollen 5,0 prosenttia (7,4 %) sijoitetulle pääomalle. Yhtiön tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 122,1 miljoonaa euroa (64,9 milj. e), josta sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus oli 46,7 miljoonaa euroa (34,9 milj. euroa). Sijoituskannan riskitasoa alennettiin vuoden aikana ja realistointien onnistuneen ajoituksen seurauksena sijoitustoiminnan tulokseen sisältyy poikkeuksellisen paljon myyntivoittoja.

Sijoitusten käypä arvo oli vuoden lopussa 749 miljoonaa euroa (721 milj. euroa). Joukkolainojen ja pitkän koron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 39 prosenttia sekä rahamarkkina-sijoitusten ja talletusten osuus 20 prosenttia. Osakkeiden, osakerahastosijoitusten ja pääoma-rahastojen osuus oli 18 prosenttia, kiinteistö-sijoitusten osuus 22 prosenttia sekä lainasaamisia ja muita sijoituksia 1 prosentin osuus. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat kasvoivat voimakkaasti ollen 723 miljoonaa euroa (511 milj. euroa).

Henki-Fennia, emoyhtiö Sijoituskanta 31.12.2015 749,3 milj. euroa (720,5 milj. euroa)

Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 5,0 % (7,4 %)

Tulos ja vakavaraisuus

Yhtiön liikevoitto oli 3,0 miljoonaa euroa (10,2 milj. euroa). Konsernin liikevoitto oli 2,6 miljoonaa euroa (8,1 milj. euroa).

Yhtiön toimintapääoma oli 114,1 miljoonaa euroa (152,0 milj. euroa). Yhtiön tasoitusmäärä 8,6 miljoonaa euroa purettiin. Yhtiön vakavaraisuuspääoma oli 114,1 miljoonaa euroa (160,6 milj. euroa). Vastuuvelkaan suhteutettu vakavaraisuus aleni johtuen pääosin vastuuvelan korkotäydennyksen kasvattamisesta ja vakavaraisuusaste laski 14,0 prosenttiin (23,4 %).

Yritysjohto ja henkilöstö

Kertomusvuonna Henki-Fennian hallitukseen kuuluivat jäseninä toimitusjohtaja Mikael Ahlbäck (puheenjohtaja), filosofian tohtori Matti Ruuhonen (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Antti Kuljukka, toimitusjohtaja Juha-Pekka Halmeenmäki (1.9.2015 alkaen) sekä varatoimitusjohtaja Eero Eriksson.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä 11 kokousta. Jäsenten läsnäolo prosentti oli 96 prosenttia.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Seppo Rinta.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2015 keskimäärin 54 henkilöä (50).

Palkitseminen

Palkitsemisen lähtökohtana Fennia-konsernissa ja siten myös Henki-Fenniassa on kannustava, oikeudenmukainen, kohtuullinen sekä konsernin ja konserniyhtiöiden lyhyen ja pitkän tähtäimen etujen mukainen johdon ja henkilöstön palkitseminen. Henki-Fennian palkitsemisjärjestelmät perustuvat ennalta määriteltujen, yhtiön strategisista tavoitteista johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Fennia-konsernin palkkapolitiikassa määritellään palkan ja palkkioiden määrääytymisen periaatteet. Fenniassa palkkapolitiikka on kokonaisuus, johon vaikuttavat mielenkiintoisen ja riittävän haastavan tehtäväkentän lisäksi hyvä johtaminen, henkilöstöedut ja rahallinen palkitseminen. Palkkapolitiikasta selviää myös se, miten jokainen fennialainen voi itseään ja omaa toimintaansa kehittämällä vaikuttaa palkkakehitykseensä ja mitkä ovat palkka- ja palkkioasioihin liittyvät vastuut yhtiössä.

Palkitsemisperiaatteiden mukaisesti palkitseminen on rakennettu epätervettä riskinottoa estävällä tavalla. Palkitsemisjärjestelmissä on mm. ennalta määrätty palkkiomaksimit, jotka rajoittavat palkkion enimmäismäärän ja force majeure -ehto, joka antaa hallitukselle oikeuden järjestelmien muuttamiseen, jos yhtiön taloudellinen asema on vaarantunut taikka olosuhteet ovat muutoin muuttuneet merkittävästi. Palkkioista päätettäessä noudatetaan "yhden yli" -periaatetta eli päätöksentekijänä palkitsemisasiossa on pääsääntöisesti palkittavan henkilön esimiehen esimies.

Konsernirakenne

Konsernitiilinpäätökseen on yhdistelty Fennia Varainhoito Oy, jonka yhtiö omistaa 100 prosenttisesti.

Lisäksi Henki-Fennian konserniin kuului tilikauden päättyessä kolmetoista yhtiön täysin omistamaa kiinteistöyhtiötä.

Varainhoito

Fennia Varainhoidon kannattavuus parani vuoden 2015 aikana. Yhtiön tilikauden tulos oli voitollinen, ollen 253 789,50 euroa (-7 214,19 euroa). Yhtiön oma pääoma oli tilikauden lopussa 1,4 miljoonaa euroa (1,1 milj. euroa).

Yhtiön vakavaraisuus oli tilikauden lopussa hyvä, vakavaraisuussuhde oli 24,29 % ja yhtiön omat varat olivat 1,3 miljoonaa euroa (laskennallinen omien varojen vähimmäisvaade 0,4 miljoonaa euroa).

Fennia Varainhoidon hallinnoima asiakasvarallisuus kasvoi, ollen vuoden lopussa 234 miljoonaa euroa (193 milj. euroa). Uudet pääomat kohdistuivat pääosin toimitilakiinteistöihin sijoittavaan rahastoon, koska vallitseva alhainen korkotaso ja heiluva osakemarkkina ohjasi sijoittajien kiinnostusta kiinteistösijoittamiseen.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Henki-Fennian riskienhallinnan perustana toimii Fennian konsernityhtiöiden hallituksissa vahvistetut riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet. Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu ns. kolmen puolustuslinjan malliin, jota on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa koskevassa liitetiedossa.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinointia ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiön hallituksen hyväksymään sijoitussuunnitelmaan, jossa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatiota määrättäessä otetaan huomioon yhtiön riskinkantokyky.

Riskeistä sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Henki-Fennian merkittävimmät riskit sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Sijoitusmarkkinoiden epävarma tilanne jatkuu ja tekee korkeiden laskuperustekorkoisten vakuutuskantojen tuottovaateen saavuttamisen haastavaksi. Yhtiö ei näe markkinaympäristöä erityisen houkuttelevana riskinottoon vaan suuntaa eteenpäin erittäin riskitietoisesti samalla turvaten vakavaraisuusasemaansa.

Palvelumallien digitalisoituminen, sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja sosiaaliturvan muuttuminen yhdessä eläkeajan pidentymisen ja varallisuuden kasvun kanssa luovat Henki-Fennian kaltaiselle joustavalle aktiiviselle toimijalle hyviä mahdollisuuksia täydentää erityisesti yrittäjien, heidän perheiden ja yritysten henkilökunnan taloudellista turvallisuutta yhdessä varainhoito- ja vahinkovakuutusliiketoiminnan ratkaisujen kanssa.

Tuloslaskelma

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	199 823	152 544	199 823	152 544	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-877	-1 131	-877	-1 131	
	198 946	151 413	198 946	151 413	
Sijoitustoiminnan tuotot	126 986	60 354	125 659	61 461	3, 4
Sijoitusten arvonnkorotus	39 896	35 838	39 896	35 838	3, 4
Muut vakuutustekniset tuotot	-	156	-	156	
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-83 181	-77 490	-83 181	-77 490	2
Jälleenvakuuttajien osuus	50		50		
Korvausvastuun kokonaisuutos	-3 373	-4 796	-3 373	-4 796	
Kannansiirto	5 025	-	5 025	-	
Korvauskulut yhteensä	-81 479	-82 286	-81 479	-82 286	
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun kokonaisuutos	-278 895	-113 336	-278 895	-113 336	
Kannansiirto	59 222	-	59 222	-	
	-219 673	-113 336	-219 673	-113 336	
Liikekulut	-13 544	-11 947	-13 544	-11 947	5
Sijoitustoiminnan kulut	-43 139	-31 122	-41 164	-30 135	3, 4
Sijoitusten arvonnkorotusten oikaisu	-2 295	-2 231	-2 295	-2 231	3, 4
Vakuutustekninen tulos	5 699	6 838	6 347	8 932	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot					
Sijoituspalvelutoiminnan tuotot	2 212	1 789			
Muut		-	-	-	
	2 213	1 789	-	-	
Muut kulut					
Sijoituspalvelutoiminnan kulut	-1 959	-1 796			
Liikearvon poisto	-241	-	-241	-	
	-2 199	-1 796	-241	-	
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden verot	-1 077	-1 674	-1 066	-1 674	
Aikaisempien tilikausien verot	84	-520	84	-520	
Laskennalliset verot	549	92			
	-445	-2 102	-982	-2 194	
Voitto varsinaisesta toiminnasta			5 125	6 738	
Vähemistösouudet	4				
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			27	8	
Tilikauden voitto	5 272	4 729	5 151	6 746	

Tase

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	3 430	3 716	3 392	3 633	12
Liikearvo	2 166	-	2 166	-	
Ennakkomaksut	1 373	887	1 373	887	
	6 968	4 603	6 930	4 521	
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	106 696	106 370	87 700	86 572	7
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			17 395	17 879	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjiltä	1 843	2 098	1 843	2 098	
	108 540	108 468	106 938	106 549	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä					
Tytäryhtiöosakkeet			1 400	1 150	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	249 313	368 368	249 313	368 368	11
Rahoitusmarkkinavälineet	333 718	155 348	333 718	155 348	
Kiinnelainasaamiset	2 951	3 001	2 951	3 001	
Talletukset	3 000	-	3 000	-	
	588 983	526 717	588 983	526 717	
Sijoitukset yhteensä	697 522	635 185	697 321	634 416	6
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset					
Saamiset	721 071	509 441	721 071	509 441	10
Ensvakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	623	627	623	627	
Jälleenvakuutustoiminnasta	50	-	50	-	
Muut saamiset	3 700	4 548	3 639	4 640	
	4 373	5 176	4 312	5 267	
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	418	406	408	397	12
Muut aineelliset hyödykkeet	12	12	12	12	
	430	418	421	409	
Rahat ja pankkisaamiset	20 369	13 615	18 862	12 597	
	20 799	14 034	19 283	13 006	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	4 690	2 630	4 687	2 626	
Muut siirtosaamiset	3 540	2 076	3 527	2 072	
	8 231	4 705	8 214	4 698	
	1 458 964	1 173 144	1 457 130	1 171 349	

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					
Osakepääoma	27 751	27 751	27 751	27 751	13
Ylikurssirahasto	10 723	10 723	10 723	10 723	
Hallituksen käyttövarat	8	8	8	8	
Edellisten tilikausien voitto	37 371	36 041	47 357	44 011	
Tilikauden voitto	5 272	4 729	5 152	6 746	
	81 125	79 253	90 992	89 240	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			39	66	
Vähemmistöosuudet					
	303	-			
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vakuutusmaksuvastuu	485 125	412 631	485 125	412 631	
Korvausvastuu	151 699	154 071	151 699	154 071	
	636 824	566 701	636 824	566 701	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka					
Vakuutustekninen vastuuelka	722 320	510 175	722 320	510 175	16
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	543	631	543	631	
Laskennalliset verovelat	5 292	5 840			
Muut velat	9 374	7 996	3 621	2 286	14
	15 209	14 467	4 164	2 917	
Siirtovelat					
	3 182	2 547	2 791	2 250	
	1 458 964	1 173 144	1 457 130	1 171 349	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

1 000 €	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta ennen satunnaisia eriä	5 125	6 738
Oikaisut:		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	282 268	118 133
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-21 803	-25 524
Suunnitelman mukaiset poistot	1 288	969
Muut oikaisut	-76 055	-16 021
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	190 822	84 295
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten vähennys/lisäys	-1 444	-3 029
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys	911	-1 076
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	190 289	80 190
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-3	-8
Maksetut välittömät verot	-2 550	-2 732
Liiketoiminnan rahavirta	187 737	77 450
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-251 403	-86 764
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	77 039	18 223
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-3 709	-855
Investointien rahavirta	-178 073	-69 396
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot	-3 400	-
Rahoituksen rahavirta	-3 400	-
Rahavarojen muutos	6 265	8 054
Rahavarat tilikauden alussa	12 597	4 543
Rahavarat tilikauden lopussa	18 862	12 597
	6 265	8 054

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenuon tai sitä alemmaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen.

Lainasaamiset ja talletukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenuon saakka käyvän arvon noustessa.

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään ei-suojaavina. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä tieto-järjestelmien suunnittelumenot ja lisäksi tilikaudella on taseeseen aktivoitu liikearvo. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Tietojärjestelmien aktivoinneista on kirjattu myös arvonalennuspoistoja.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alemmaan todennäköiseen arvoon.

Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenuosta arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

Atk-ohjelmat	5–7 vuotta
Tietojärjestelmien suunnittelumenot	5–10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Liikearvo	10 vuotta
Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset	20–50 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–20 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	3–5 vuotta
Konttorikoneet ja -kalusto	7 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosvaikutteisesti.

Sijoitusten käypä arvo

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään korkeintaan markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Arvonmääritykset tekee ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arvioita rahaston käyvistä arvosta.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilöstön eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eterassa. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti. Yhtiön koko henkilöstö kuuluu lisäksi maksuperusteiseen lisäeläkevakuutukseen, joka on otettu Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fenniasta.

Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallisen veron käsittely

Lainsäädännön perusteella on mahdollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonkorotuksista ja sijoitusten arvostuseroista ei vähennetä laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonkorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konsernitilin-päätöksessä on kirjattu yhdistelytoimenpiteistä aiheutuvat verovelat.

Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 20,0 prosenttia.

Vastuuelka

Vastuuelkaa laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiölain että sosiaali- ja terveys-ministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoituksien arvonkehitykseen sidottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekorkoa. Muiden vakuutusten osalta vastuuelka lasketaan vakuutus-kohtaisesti ja käytettävä laskuperustekorko vaihtelee seuraavasti:

- Yksilöllisissä henki- ja eläkevakuutuksissa käytettävä laskuperustekorko on välillä 1 - 4,5 prosenttia, koron määrä riippuu vakuutuksen alkamisajankohdasta. Uusissa vakuutussoimuksissa laskuperustekorko on 1 prosenttia.
- Kapitalisaatiosopimusten laskuperustekorko on välillä 0 - 2,5 prosenttia, koron määrä riippuu sopimuksen alkamisajankohdasta ja kohderyhmästä.
- Ryhmäeläkevakuutuksen laskuperustekorko on 0 - 3,5 prosenttia. Uusissa ryhmäeläkevakuutuksissa laskuperustekorko on 1 prosentti.

Eläke- ja säästövakuutusten, joiden laskuperustekorko on 2,0 - 4,5 prosenttia, laskuperuste-korkovaatimuksen täyttämiseksi vastuuelkaa on täydennetty sekä tilivuonna että aiemmissa tilinpäätöksissä. Korkotäydennysvastuu 31.12.2015 on noin 127,0 miljoonaa euroa. Korko-täydennyksen ansiosta vuotuinen sijoitustoiminnalle tuleva

vähimmäistuottovaade tämän kannan osalta on 1,0 prosenttia yli 15 vuoden ajan.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutusyhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettavaan lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutusosastoille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisäetujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.

Vakuutuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutus sopimuksen laskuperustekorona ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävien lisäetujen yhteismäärää. Hyvitettävien lisäetujen määrään vaikuttaa sopimuksen laskuperustekorona taso. Kun yhtiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisäetujen tasoa. Tällöin vakuutusten, joiden laskuperustekorona on matala, kokonaiskorona voi jäädä pienemmäksi kuin vakuutusten, joiden laskuperustekorona on korkea. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, voivat vakuutukset, joilla on matala laskuperustekorona, saada suurempaa kokonaiskorona kuin vakuutukset, joilla on korkea laskuperustekorona.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntyneitä ylijäämiä voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutusryhmälle tulevina vuosina.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajan asettamat pääoman tuotto vaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittyvät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin kuin vakavaraisuuden ylläpito, vastuuvelan tuotto vaade ja omistajan tuotto vaade edellyttävät.

Henki-Fennian hallitus päättää vakuutusosastoille annettavista lisäeduista vuosittain. Etukäteen vahvistettujen lisäetujen määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuoden, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutusosastoissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien ja työkyvyttömyysturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutusosastojen välistä vakuutus sopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

Kohtuusperiaatteen toteutuminen vuonna 2015

Henki-Fennian antamat lisäedut vuonna 2015 vastaavat yhtiön kohtuusperiaatteessaan asettamia tavoitteita. Vakuutusosastoille annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Lisäetuja annettaessa otetaan huomioon yhtiön vakavaraisuusasema.

Yhtiön saama sijoitustuotto oli kohtalainen vuonna 2015. Pitkään jatkuneesta erittäin matalasta korkotasosta johtuen tuloksesta siirrettiin tilinpäätöksessä 70 miljoonaa euroa korkotäydennys-vastuuseen käytettäväksi tulevina vuosina laskuperustekorona kustantamiseen. Tällä turvataan yhtiön kykyä selviytyä korkean laskuperustekorona kustantamisesta myös tulevaisuudessa. Osa vuoden 2015 lisäeduista kustannettiin aikaisempina vuosina varatusta lisäetujen vastuusta. Korkotäydennysvastuuta purettiin suunnitelman mukaisesti.

Riskitön korkona on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtion lainojen osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyvittämiä kokonaiskorona on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän korona vuosina 2009 - 2015. Lisäetujen jakamisessa on otettu huomioon paitsi sopimuksen laskuperustekorona, myös vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutusosastoille hyvitetävä kokonaiskorona on ollut korkeampi kuin säästövakuutusosastoille hyvitetävä korkona.

Alla on taulukko Henki-Fennian hyvittämistä kokonaiskoroista vuonna 2015:

Korkotuottoisten vakuutusten vuotuiset kokonaiskorot 2015

Laskuperuste- korko	Yksilöllinen säästövakuutus	Yksilöllinen eläkevakuutus	Ryhmäeläke- vakuutus	Kapitalisaatio- sopimus
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	
2,50 %	2,50 %	3,60 %	3,60 %	2,50 %
2,00 %			3,60 %	
1,50 %	2,60 %			2,40 %
1,00 %	2,60 %	3,60 %	3,60 %	2,40 %
0,00 %			3,60 %	2,40 %

Konsernitilinpäätös

Henki-Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Konserniin on yhdistelty Fennia Varainhoito Oy (omistusosuus 100 prosenttia) ja muut konserniin yhdistellyt kolmetoista tytäryhtiötä (14 vuonna 2014) ovat kaikki kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliikearvo on loppuun poistettu.

■ Konserniyhtiöt

Konserniyhtiöt 31.12.2015

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

Fennia Varainhoito Oy
Asunto Oy Jyväskylän Jontikka 2
Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
Kiinteistö Oy Itämerenkatu 5
Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25
Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
Kiinteistö Oy Sellukatu 5
Kiinteistö Oy Teohypo
Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
Kiinteistö Oy Vasaramestari
Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus
Munkinseudun Kiinteistö Oy

Emoyhtiön liitetiedot

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Vakuutusmaksutulo

1 000 €	2015	2014
Ensivakuutus		
Kotimaasta	199 827	152 505
Jälleenvakuutus	-4	39
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	199 823	152 544
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	12	5
Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	123 896	92 862
Muu yksilöllinen henkivakuutus	5 682	7 016
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	20 279	7 915
Muu kapitalisaatiosopimus	761	3 169
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	5 065	6 365
Muu ryhmähenkivakuutus	9 702	7 314
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	5 193	5 368
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	7 093	7 576
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	8 943	3 623
Muu ryhmäeläkevakuutus	13 214	11 297
	34 443	27 864
	199 827	152 505
Jatkuvat vakuutusmaksut	52 917	47 635
Kertamaksut	146 910	104 871
	199 827	152 505
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	41 517	42 737
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	158 311	109 768
	199 827	152 505

2. Maksetut korvaukset

1 000 €	2015	2014
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	42 027	43 142
Eläkevakuutus	41 154	34 356
	83 181	77 498
Jälleenvakuutus	-	-8
Maksetut korvaukset yhteensä	83 181	77 490
Josta:		
Takaisinostot	30 610	27 669
Säästösummien takaisinmaksut	3 399	7 415
Muut	49 173	42 414
	83 181	77 498
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista	50 469	34 621
Henkivakuutuksen lisäedut		
Hyvitysten ja alennusten vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	5 493	1 096
Tulevien lisäetujen vastuun muutos tilikaudelta	-411	-1 043

Tilinpäätöksessä 31.12.2015 siirrettiin tuloksesta 70 000 000 euroa käytettäväksi yksilöllisten ja ryhmäeläkkeiden laskuperustekorona kustantamiseen. Vuonna 2015 annetuista lisäeduista kustannettiin lisäetujenvastuusta 411 450 euroa. Yksilöllisen eläkevakuutuksen ja säästövakuutusten 4,5 prosentin laskuperustekorosta kustannettiin 2,5 prosentin osuus korkotäydennysvastuusta, 3 198 007 euroa ja 2,5 prosentin laskuperustekorosta kustannettiin 0,5 prosentin osuus korkotäydennysvastuusta, 315 981 euroa. Sekä ryhmä- että yksilöllisten eläkevakuutusten ja säästövakuutusten 3,5 prosentin laskuperustekorosta kustannettiin lisäksi 1,5 prosentin osuus korkotäydennysvastuusta, 3 597 748 euroa. Henkivakuutusten lisäsummia maksettiin 440 903 euroa ja lisäsummia varten tehtyä varausta kasvatettiin 21 681 eurolla. Lisäsummavaraukseen siirrettiin 45 prosenttia tasoitusmäärään 31.12.2014 varatuista varoista, 3 867 967 euroa. Muilta osin vuonna 2015 vakuutusille hyvitetty lisäedut, 2 036 335 euroa vastasivat tilikaudella voimassa olleita lisäetutavoitteita.

Vuonna 2014 vakuutusille hyvitetty lisäedut, 1 544 301 euroa vastasivat tilikaudella voimassa olleita lisäetutavoitteita. Aiempina vuosina kartutettua lisäetujen vastuuta purettiin 448 342 euroa. Tilikaudella siirrettiin lisäksi tuloksesta 14 000 000 euroa korkotäydennysvastuuseen.

3. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 €	2015	2014
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	618	584
Muilta yrityksiltä	167	162
	785	746
Muut tuotot	10 053	9 788
	10 839	10 534
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	10 963	8 604
Korkotuotot	6 140	6 536
Muut tuotot	3 257	2 341
	20 361	17 481
Yhteensä	31 200	28 015
Arvon alentumisten palautukset	5 211	6 145
Myyntivoitot	89 249	27 301
Yhteensä	125 659	61 461
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksille	-3 263	-3 249
Muille yrityksille	-1 261	-1 022
	-4 524	-4 271
Kulut muista sijoituksista	-3 419	-2 549
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-3	-8
Yhteensä	-7 946	-6 828
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-21 009	-14 229
Myyntitappiot	-12 210	-9 078
Yhteensä	-41 164	-30 135
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	84 495	31 326
Sijoitusten arvонkorotus	39 896	35 838
Sijoitusten arvонkorotuksen oikaisu	-2 295	-2 231
	37 602	33 608
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	122 097	64 933

4. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotosta

1 000 €	2015	2014
Sijoitustoiminnan tuotot	24 989	13 605
Sijoitustoiminnan kulut	-6 173	-5 884
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia	18 817	7 721
Sijoitusten arvonorotus	39 896	35 838
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	-2 295	-2 231
Arvonalentumiset	-11 940	-7 797
Arvonalentumisten palautukset	2 218	1 343
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	46 696	34 875

5. Liikekulueroittelyt

1 000 €	2015	2014
Tuloslaskelman liikekulueroittely		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	1 744	1 191
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet		3
Muut vakuutusten hankintamenot	4 108	3 440
Vakuutusten hankintamenot yhteensä	5 852	4 634
Vakuutusten hoitokulut	5 591	5 470
Hallintokulut	2 277	2 063
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-176	-219
Yhteensä	13 544	11 947
Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	465	376
Liikekulut	13 544	11 947
Sijoitustoiminnan hoitokulut	1 427	1 302
Yhteensä	15 436	13 625
Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot		
Maksetut korvaukset	36	31
Liikekulut	1 160	954
Sijoitustoiminnan hoitokulut	92	94
Yhteensä	1 288	1 080
Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	3 894	3 314
Eläkekulut	1 123	735
Muut henkilösivukulut	284	239
Yhteensä	5 301	4 289
Johdon palkat ja palkkiot		
Hallitus ja toimitusjohtaja	319	285
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyELin mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	36	31
Myyntihenkilöstö	18	19
	54	50
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	25	25
Veroneuvonta	5	29
Muut palkkiot	-	11
	30	65

6. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 €	Sijoitukset 31.12.2015			Sijoitukset 31.12.2014		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösjoitukset						
Kiinteistöt	3 718	3 718	4 280	1 767	1 767	1 900
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	76 525	76 525	83 748	79 110	79 110	84 536
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	5 764	5 764	5 764	4 002	4 002	4 002
Muut kiinteistöosakkeet	1 692	1 692	1 692	3 460	3 460	3 592
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	17 395	17 395	17 395	17 879	17 879	17 879
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	1 843	1 843	1 843	2 098	2 098	2 098
Sijoitukset saman konsernin yrityksiin						
Osakkeet ja osuudet	1 400	1 400	1 400	1 150	1 150	1 150
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	249 313	249 313	270 399	368 368	368 368	427 593
Rahoitusmarkkinavälineet	333 718	333 718	334 767	155 348	155 348	161 266
Kiinnelainasaamiset	2 951	2 951	2 951	3 001	3 001	3 001
Talletukset	3 000	3 000	3 000	-	-	-
	697 321	697 321	727 240	634 416	634 416	705 118
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-6 874			-5 465		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			29 919			70 702

7. Kiinteistösijoitusten muutokset

1 000 €	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	98 198	17 879	2 098
Lisäykset	3 614	834	-
Vähennykset	-2 701	-1 318	-255
Hankintameno 31.12.	99 110	17 395	1 843
Arvonlentumiset 1.1.	-11 626		
Vähennysten kertyneet arvonalentumiset	6		
Arvonlentumisten palautukset	1 753		
Lisäykset	-1 542		
Arvonlentumiset 31.12.	-11 410		
Kirjanpitoarvo 31.12.	87 700	17 395	1 843

8. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyriyksissä

1 000 €

Hankintameno 1.1.	3 800
Lisäykset	-
Hankintameno 31.12.	3 800
Arvonalentumiset 1.1.	-2 650
Arvonalentumisten palautukset	250
Arvonalentumiset 31.12.	-2 400
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 400

9. Saamiset

1 000 €

Muut saamiset

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

342

10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

1 000 €	2015		2014	
	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo
Osakkeet ja osuudet	546 851	621 052	377 254	439 561
Rahoitusmarkkinavälineet	66 610	63 961	50 843	52 448
Rahat ja pankkisaamiset	36 058	36 058	17 431	17 431
Yhteensä	649 519	721 071	445 529	509 441
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset	649 519	721 071	445 529	509 441
Rahat ja pankkisaamiset ym. saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu		1 604		1 377

11. Omistukset muissa yrityksissä

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Käypä arvo 31.12.2015
Kotimaiset osakkeet			
Amplus Holding Oy	19,9686	1 831	3 576
Fingrid Oyj	0,1805	203	1 500
Holiday Club Resorts Oy	1,8534	1 097	1 097
Pihlajalinna Oyj	1,3813	4 488	4 683
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,2193	1 929	1 929
Muut		1 698	2 007
		11 246	14 792
Ulkomaiset osakkeet			
Candlewood Structured Credit Fund Ltd		3 179	3 621
K III Sweden AB		634	634
Muut		66 154	67 502
		69 966	71 757
Sijoitusrahasto-osuudet			
Aktia Em Mrkt Local Currency Bond+ D		5 491	5 491
Aktia Likvida+ D		8 584	8 607
BlackRock Global Funds - US Dollar High Yield Bond		11 443	11 443
BNP Paribas InstiCash USD		13 244	13 245
Brummer & Partners Lynx Fund		1 002	1 244
Cassiopeia Fund/The		2 000	2 009
Cumulus Energy Fund		1 774	1 774
Danske Invest SICAV - Emerging Markets Debt Hard		8 110	8 110
Evli Europe B		4 442	6 438
Evli North America B		4 326	6 333
FIM Likvidi		3 446	3 450
Fondita Nordic Micro Cap B		1 300	2 890
Golden China Fund		956	1 779
Nordea Korko S Kasvu (Moderate Yield Fund)		12 997	12 997
Pictet Emerging Local Currency Debt I		4 790	4 790
Seligson & Co Global Top 25 Brands A		963	1 564
Seligson & Co Rahamarkkinarahasto AAA		3 514	3 520
Taaleri Sicav - Taaleri Rhein Value Equity		2 325	3 337
WestLB Euro High Yield Bond A		4 217	4 259
WestLB Mellon Compass Fund - Euro Corporate Bond		7 293	8 035
Muut		8	8
		102 225	111 325
Pääomarahasto-osuudet			
Aberdeen Indirect Property Partners		708	708
Duke Street Capital VI LP		870	870
ESR Fennica Toimitilat I		21 000	22 509
Euro Choice IV GB Limited		3 311	4 705
Kauppakeskuskiint. FEA Ky		19 496	19 496
MB Equity Fund IV Ky		2 190	3 065
Omakylä Asuntorahasto Ky		500	683
Partners Group European Buyout		2 815	3 654
Partners Group European Mezzanine		1 681	1 851

Permira Europe IV LP2	523	669
Selected Mezzanine Funds I Ky	1 930	2 702
Selected Private Equity Funds I Ky	2 894	3 515
Teknoventure Rahasto III Ky	865	1 002
The Triton Fund III L.P.	2 454	2 454
TPKM Pysäköintilaitos Ky	2 680	2 680
WasaGroup Fund I	500	500
Muut	1 458	1 461
	<hr/>	
	65 876	72 526

12. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 €	Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	Liikearvo	Ennakkomaksut	Kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	6 847	-	887	771	8 505
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-589	-		-38	-627
Lisäykset	887	2 407	1 373	203	4 869
Vähennykset	-	-	-887	-136	-1 024
Hankintameno 31.12.2015	7 145	2 407	1 373	800	11 724
Kertyneet poistot 1.1.2015	-3 102	-		-375	-3 477
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	589	-		38	627
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-		104	104
Tilikauden poistot	-855	-241		-159	-1 255
Kertyneet poistot 31.12.2015	-3 368	-241		-392	-4 000
Arvonalentumiset 1.1.2015	-111				-111
Tilikauden arvonalentumiset	-274				-274
Arvonalentumiset 31.12.2015	-385				-385
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	3 392	2 166	1 373	408	7 339

13. Oma pääoma

1 000 €	2015
Sidottu	
Osakepääoma 1.1. / 31.12.	27 751
Ylikurssirahasto 1.1. / 31.12.	10 723
Sidottu oma pääoma yhteensä	38 474
Vapaa	
Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.	8
Edellisten tilikausien voitto 1.1.2014	44 011
Edellisen tilikauden voitto	6 746
Osingonjako	-3 400
Edellisten tilikausien voitto 31.12.2014	47 357
Tilikauden voitto	5 152
Vapaa oma pääoma yhteensä	52 517
Oma pääoma yhteensä	90 992
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2014	
Tilikauden voitto	5 152
Hallituksen käyttövarat	8
Edellisten tilikausien voitto	47 357
Voitonjakokelpoiset varat	52 517

14. Velat

1 000 €

2015

2014

Muut velat

Saman konsernin yrityksille

532

767

15. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka

1 000 €	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuu	712 962	506 562
Korvausvastuu	9 358	3 614
	722 320	510 175

16. Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 €	2015	2014
Johdannaissopimuksista johtuva vastuu		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Avoimet		
Kohde-etuuden arvo	80 394	-
Käypä arvo	-232	-
Osakejohdannaiset		
Optiosopimukset		
Ostetut		
Kohde-etuuden arvo	-	200
Käypä arvo	-	-112
Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.		
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen yhtiö on muiden Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian verovelvollisuusryhmän jäsenen kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävistä arvonlisäveroista.		
Konserniyritykset	193	249
Muut yritykset	565	389
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia	26 590	17 637
Lähipiirilainat ja -liiketoimet		
Yhtiöllä ei ole rahalainoja, vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.		
Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.		

17. Vakavaraisuustunnusluvut

1 000 €	2015	2014
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	90 992	85 840
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero	39	66
Omaisuuksien käyppien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	30 048	70 702
Kuluksi merkitsemättömät aineettomat hyödykkeet	-6 930	-4 521
Muut erät	-	-88
Toimintapääoma yhteensä	114 149	152 000
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	-	8 595
Vakavaraisuuspääoma	114 149	160 595
Vakuutusyhtiölain 11 luvun 12 §:n toimintapääomavaatimus	40 013	35 303
Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuelkaan vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 %:lla sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelasta	14,0 %	23,4 %

18. Konsernia koskevat liitetiedot

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian emoyhtiö on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, kotipaikka Helsinki. Fennian konsernitilinpäätöksestä on saatavissa jäljennös emoyhtiön pääkonttorista, Televisiokatu 1, Helsinki.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Tulosanalyysi

1 000 €	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo	198 946	151 413	93 526	89 721	78 701
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	121 449	62 839	88 420	63 237	-27 537
Maksetut korvaukset	-83 131	-77 490	-84 221	-63 615	-61 800
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	-221 123	-116 909	-84 177	-65 897	23 121
Liikekulut	-13 544	-11 947	-10 606	-10 766	-9 978
Muut vakuutustekniset tuotot		156			
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	2 596	8 062	2 942	12 680	2 508
Muut tuotot ja kulut	13	-7	-1 036	-838	-828
Liikevoitto	2 610	8 055	1 906	11 842	1 679
Tasoitusmäärän muutos	8 595	-723	-618	-954	-747
Lisäedut	-5 493	-501	5 849	-1 448	2 017
Voitto ennen varauksia ja veroja	5 712	6 831	7 137	9 440	2 949
Verot	-445	-2 102	-1 407	-4 120	-585
Vähemmistöosuudet	4				
Konsernin voitto tilikaudelta	5 272	4 729	5 730	5 321	2 364
Kokonaisvakuutusmaksutulo (t€)	199 823	152 544	94 462	90 508	79 461
Liikekustannussuhde kuormitustulosta	113,8 %	122,8 %	117,3 %	119,9 %	116,0 %
Liikekustannussuhde taseen loppusummasta	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,4 %	1,3 %
Toimintapääoma (t€)	114 149	152 000	128 973	129 971	98 319
Vähimmäistoimintapääoma (t€)	40 013	35 303	33 565	32 326	30 647
Tasoitusmäärä (t€)		8 595	7 872	7 254	6 300
Vakavaraisuuspääoma (t€)	114 149	160 595	136 845	137 226	104 619
Vakavaraisuusaste	14,0 %	23,4 %	21,0 %	21,8 %	17,4 %
Kokonaistulos	-37 650	29 739	852	35 991	-8 736
Kokonaispääoman tuotto	5,5 %	7,8 %	5,6 %	9,5 %	1,9 %

Tunnusluvut ovat emoyhtiön luvuista laskettu lukuunottamatta tuloanalyysia.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma								Riskijakauma				
	2015		2014		2013		2012		2015		2014	2013	2012
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	447,0	59,7	373,8	51,9	348,2	50,2	408,6	59,4	447,0	59,7	51,9	50,2	59,4
Lainasaamiset ¹⁾	3,2	0,4	3,2	0,4	8,5	1,2	3,2	0,5	3,2	0,4	0,4	1,2	0,5
Joukkovelkakirjalainat	291,9	39,0	295,5	41,0	270,9	39,1	327,0	47,5	291,9	39,0	41,0	39,1	47,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ¹⁾²⁾	151,9	20,3	75,1	10,4	68,8	9,9	78,5	11,4	151,9	20,3	10,4	9,9	11,4
Osakesijoitukset yhteensä	134,5	17,9	184,8	25,6	193,0	27,8	144,3	21,0	134,5	17,9	25,5	27,5	21,0
Noteeratut osakkeet ³⁾	94,3	12,6	135,5	18,8	150,2	21,7	98,5	14,3	94,3	12,6	18,6	21,3	14,3
Pääomasijoitukset ⁴⁾	25,9	3,5	27,5	3,8	25,8	3,7	27,7	4,0	25,9	3,5	3,8	3,7	4,0
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	14,2	1,9	21,7	3,0	17,0	2,5	18,1	2,6	14,2	1,9	3,0	2,5	2,6
Kiinteistösijoitukset yhteensä	161,3	21,5	155,5	21,6	145,3	21,0	132,5	19,3	161,3	21,5	21,6	21,0	19,3
Suorat kiinteistösijoitukset	114,7	15,3	112,1	15,6	109,1	15,7	111,1	16,2	114,7	15,3	15,6	15,7	16,2
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	46,6	6,2	43,4	6,0	36,3	5,2	21,5	3,1	46,6	6,2	6,0	5,2	3,1
Muut sijoitukset	6,5	0,9	6,4	0,9	6,6	0,9	2,2	0,3	6,8	0,9	0,9	0,9	0,3
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	6,8	0,9	5,5	0,8	5,7	0,8	2,1	0,3	6,8	0,9	0,8	0,8	0,3
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	-0,3	0,0	0,9	0,1	0,9	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Sijoitukset yhteensä	749,3	100,0	720,5	100,0	693,1	100,0	687,6	100,0	749,6	100,0	99,8	99,6	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾									-0,3	0,0	0,2	0,4	0,0
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	749,3	100,0	720,5	100,0	693,1	100,0	687,6	100,0	749,3	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,43		4,67		4,06								

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Tuotto €/ / % sit. pääomalle	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾		Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle				
	2015 milj. euroa	2015 milj. euroa	2015 %	2014 %	2013 %	2012 %	2011 ¹⁰⁾ %	
Korkosijoitukset yhteensä	1,9	402,6	0,5	5,3	0,5	9,6		
Lainasaamiset ¹⁾	0,2	2,9	6,1	3,8	3,8	4,0		
Joukkovelkakirjalainat	-1,4	275,3	-0,5	5,8	0,2	11,8	3,4	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ¹⁾²⁾	3,1	124,4	2,5	2,6	1,3	1,2	1,3	
Osakesijoitukset yhteensä	21,6	129,6	16,7	13,4	16,8	13,0	-8,3	
Noteeratut osakkeet ³⁾	15,9	86,2	18,5	12,0	18,4	14,5		
Pääomasijoitukset ⁴⁾	3,7	25,8	14,1	13,6	15,0	9,2		
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	2,0	17,6	11,6	23,1	10,7	11,3		
Kiinteistösijoitukset yhteensä	12,0	152,1	7,9	5,7	9,4	5,7	8,7	
Suorat kiinteistösijoitukset	9,2	109,4	8,4	3,4	11,5	3,2		
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	2,8	42,7	6,6	12,1	-3,0	20,1		
Muut sijoitukset	0,2	6,5	3,3	10,7	23,3	-23,6	-3,4	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,3	6,4	4,5	8,9	3,1	-1,6		
Muut sijoitukset ⁷⁾	-0,1	0,1	-108,2	22,9		0,0		
Sijoitukset yhteensä	35,8	690,9	5,2	7,6	5,5	9,5	1,4	
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,0			0,0				
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	34,7	690,9	5,0	7,4	5,2	9,3	1,1	

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

10) Vuoden 2011 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2012-2015 kanssa.

■ Tunnuslukujen laskentakaavat

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde (% kuormitustulosta) =

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
 + korvausten selvittelykulut
 kuormitustulo

Liikekustannussuhde (% taseen loppusummasta) =

+ kokonaisliikekulut
 aloittavan taseen loppusumma

Kokonaistulos = liikevoitto (tappio) +/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos

Toimintapääoma =

+ oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
 + tilinpäätössiirtojen kertymä
 +/- sijoitusten arvostuserot
 +/- laskennalliset verovelat
 - aineettomat hyödykkeet
 +/- muut laissa säädettyt erät

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuusaste (%) =

vakavaraisuuspääoma
 + vakuutustekninen vastuuvelka
 - tasoitusmäärä
 - 75 % sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka

Vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin (%) =

+/- liikevoitto tai tappio
 + rahoituskulut
 + perustekorkokulu
 +/- sijoitusten arvostuserojen muutos
 + taseen loppusumma
 - sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka
 +/- sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisättynä/vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin (%)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä = Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä.

■ Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta

1 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta yleisesti

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian (jäljempänä Henki-Fennia) omistaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (jäljempänä Fennia). Fennia Varainhoito Oy (jäljempänä Fennia Varainhoito) on kokonaan Henki-Fennian omistama tytäryhtiö. Henki-Fennia kuuluu Fennia-konserniin. Henki-Fennian riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikko kuvataan konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Keskeisin näistä asiakirjoista on riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa kuvataan sekä riskien- että vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet konsernissa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia.

2 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekuelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien yhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Henki-Fennian hallitus on vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita johdonmukaisesti. Sen vastuulla on varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Fennia Varainhoidon hallituksen vastuulla on varmistaa, että yhtiö noudattaa Fennia-konsernin riskienhallintajärjestelmän periaatteita siltä osin kuin yhtiön toiminnan erityispiirteet eivät edellytä niistä poikkeamista.

Muiden konserniyhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvin osin. Muut konserniyhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea. Tämän riskienhallintakomitean päätehtävänä on tukea Fennian ja Henki-Fennian toimitusjohtajia riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvissä asioissa. Puheenjohtajana toimii Fennian toimitusjohtaja, ja Henki-Fennian toimitusjohtaja on komitean vakituksena jäsenenä.

Fennia Varainhoidolle on perustettu oma, erillinen riskienhallintakomitea. Sen puheenjohtajana toimii Fennia Varainhoidon toimitusjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu kolmen puolustuslinjan malliin, jossa:

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla eli liike- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja on riskienhallintakehikon omistaja ja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja kantaa, toimivan johdon tukemana, yleisvastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.

- Liike- ja tukitoiminnot

Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, seuraa oman osa-alueensa kokonaisriskiprofiilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.

- Aktuaaritoiminto

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.

- Riskienhallintatoiminto

Riskienhallintatoiminnolla on päävastuu toisen puolustuslinjan tehtävistä, ja se vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista. Toiminnon tehtävänä on ylläpitää kokonaisnäkemystä konserniyhtiöiden ja konsernin riskiprofiilista. Toiminto myös tukee hallituksen ja toimitusjohtajan sekä liike- ja tukitoimintojen riskien- ja vakavaraisuuden hallintatyötä mm. osallistumalla riskienhallintajärjestelmän kehittämiseen ja arvioimalla sen toimivuutta sekä laatimalla analyyseja riskiasemaa koskevan päätöksenteon tueksi.

- Compliance-toiminto

Toiseen puolustuslinjaan kuuluva compliance-toiminto varmistaa, että toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Säännösten noudattamista valvova toiminto myös tunnistaa ja arvioi säädösmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä. Lisäksi compliance edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus tukee konsernia tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta mm. seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Riskienhallintatoiminto ja compliance-toiminto on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan operatiivisen riippumattomuuden, eli toiminnot ovat vapaita sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa niiden tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti. Sisäinen tarkastus puolestaan on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toiminnoista riippumaton.

3 Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan epävarmaa tapahtumaa ja sen seurausta, joka voi olla yritykselle uhka tai mahdollisuus.

Konsernin riskienhallinnan strategioiden ja prosessien kokonaisuus jaetaan seuraaviin osa-alueisiin:

1. Riskien tunnistaminen

Ensimmäisen puolustuslinjan liike- ja tukitoiminnot tunnistavat ja arvioivat toimintaa ja tavoitteita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa.

2. Riskien mittaaminen

Riskien mittaamisprosessissa arvioidaan mahdollisuuksien mukaan riskien vakavuutta sekä niiden välisiä riippuvuuksia. Riskien mittaamisen tavoitteena on luoda yhteismitalliset mittarit eri riskeille ja parantaa riskien vertailtavuutta. Riskien mittaaminen ja vertailu on välttämätöntä siksi, että sen avulla voidaan kohdentaa riskienhallintatoimenpiteet toiminnan kannalta oleellisimpiin riskeihin. Riskien mittaamisessa sovelletaan lähtökohtaisesti ns. Value-at-Risk -perusteista menetelmää. Riskienhallintatoiminto koordinoi riskien vakavuuden ja riippuvuuksien mittaamista sekä mittaamisessa käytettäviä menetelmiä.

3. Riskien seuranta

Konsernissa toteutetaan kvantitatiivista riskiseurantaa, joka koostuu erilaisista riski-indikaattoreista sekä kvalitatiivista riskiseurantaa, johon kuuluvat mm. suunniteltujen ja päätettyjen hallintatoimenpiteiden seuraaminen, arvioiminen ja mahdollinen testaaminen. Ensimmäinen puolustuslinja varmistaa, että riskien asianmukainen seuranta on olemassa, ja että riskeistä saadaan niiden hallintaa varten riittävästi tietoa. Ensimmäinen puolustuslinja seuraa suunnittelemaansa ja päättämäänsä hallintatoimenpiteitä sekä arvioi niiden vaikutusta. Toinen puolustuslinja toteuttaa riippumattonta kvantitatiivista ja kvalitatiivista riskien seurantaa, jolla se tukee ensimmäisen puolustuslinjan riskienhallintatyötä.

4. Riskien hallinta

Hallintaprosessissa riskit priorisoidaan ja suunnitellaan hallintatoimenpiteitä, joilla riskejä pyritään kontrolloimaan tai rajoittamaan. Ensimmäinen puolustuslinja riskien omistajana toteuttaa asianmukaisen riskien hallinnan ja suunnittelee hallintatoimenpiteet. Toinen puolustuslinja tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan suorittamaa hallintaa, mutta riippumattomuuden varmistamiseksi ei osallistu operatiivisten päätösten tekemiseen. Eri riskialueilla käytettävät hallintakeinot on kuvattu tarkemmin luvuissa 3.1 – 3.10.

5. Riskien ilmoittaminen

Riskien toteutumisesta ja niiden vaikutuksista sekä läheltä piti -tilanteista raportoidaan konsernissa sovitun ilmoittamisprosessin mukaisesti. Riskienhallinta- ja compliance-toiminnot raportoivat riskeistä riskienhallintakomiteoille sekä asiaan kuuluville hallituksille toimintojen säännöllisenä raportointina.

Edellä kuvattuja riskienhallinnan strategioita ja prosesseja sovelletaan riskienhallinnan helpottamiseksi laaditun riskikartan kaikkiin riskialueisiin, joita ovat:

- vakuutusriskit,
- rahoitusmarkkinariskit,
- vastapuoliriskit,
- operatiiviset riskit,
- kvantitatiivisten menetelmien riskit,
- keskittymäriskit,
- likviditeettiriski,
- strategiset riskit,
- maineriski ja
- ryhmäriskit.

3.1 Vakuutusriskit

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen.

Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset (ml. liikekulut) ylittävät vakuutuksista saadut

vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit (esimerkiksi katastrofiriskit) ja jälleenvakuutusuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusriskiin liittyy myös tappioriski, joka johtuu vakuutusteknisen vastuuelan epäedullisesta arvonmuutoksesta, eli varausriski. Varausriskit liittyvät vastuuelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen korvausmäärien, liikekulujen ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista kuluista.

Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit) ja erilaiset raukeamisriskit kuten henkivakuutuksen takaisinostoriski.

Vakuutusteknistä vastuuelkaa koskevat myös eräät rahoitusmarkkinariskit kuten inflaatio ja diskonttokorko.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja riskien hallintaan. Vakuutusmaksuriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta (vastuunvalinta), hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutusuojan hankkiminen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalintaohjeissa määritellään, millaisia riskejä voidaan vakuuttaa ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen, asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Hinnoittelun lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys sekä se, että vakuutettava kohde tunnetaan riittävän hyvin. Ainoastaan tältä pohjalta voidaan tehdä asianmukaiset riskianalyysit ja päättää riittävästä vakuutusmaksun tasosta.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisessa on olennainen. Vakuutusehdoissa määritellään mm. vakuutus sopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteitse toivotulle tasolle.

Vastuuelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, jotka ovat varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausriskin luonteeseen.

Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa henkivakuutusyhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja. Tällöin sopimusten pituus vaikuttaa varausriskin ns. biometrinen riskien tasoon. Mikäli tehdyt oletukset osoittautuvat riittämättömiksi, eivätkä vakuutusmaksut ole muutettavissa, on vastuuelkaa täydennettävä odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Jälleenvakuutuksen käyttöön liittyy liitännäisriskejä kuten jälleenvakuutuksen saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriskit. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyy sen takia muutamiin vastapuoliin.

3.2 Rahoitusmarkkinariskit

Rahoitusmarkkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakurssien ja luottomarginaalien, arvojen tason ja volatiliiteetin heilahteluista.

Sijoitustoiminta ja sen hallinta on rahoitusmarkkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuelan luonteen kanssa (ns. ALM -riski).

Rahoitusmarkkinariskien merkittävimmät hallintakeinot ovat asianmukainen sijoitusinstrumenttien valinta, sijoitusten hajauttaminen ja riskien rajoittaminen. Riskien rajoittamisessa voidaan käyttää myös johdannaissopimuksia.

Rahoitusmarkkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että varat sijoitetaan sellaiseen omaisuuteen ja sellaisiin välineisiin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Lisäksi uusiin omaisuuseriin ja sijoitusvälineisiin kohdistetaan ennen niiden hankkimista toimenpiteitä, joilla varmistetaan uusien omaisuuserien tai sijoitusvälineiden hallittavuus ja sopivuus liiketoimintaan ja riskienhallintaan.

Sijoitusten riittävällä hajauttamisella tavoitellaan optimaalista hajautushyötyä, riskikorjattua tuottoa ja varojen ja velkojen yhteensopivuutta.

Keskeinen rahoitusmarkkinariskien hallintamenetelmä on riskibudjetoinnin käyttö vakavaraisuuden hallinnassa.

Allokaatorajoitteilla varmistetaan, että sijoitusomaisuus on riittävästi hajautettu eri omaisuusluokkiin. Lisäksi määritellään yksityiskohtaisempia rajoitteita, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on riittävä.

Määrällisiä tietoja Henki-Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 % -yksikköä	-10 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-19 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-11 milj. e

3.3 Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskissä huomioidaan mahdolliset tappiot, jotka johtuvat vakuutusyhtiön vastapuolten odottamattomasta maksukyvyttömyydestä.

Samoin kuin rahoitusmarkkinariskien hallinnassa, vastapuoliriskin hallinnan lähtökohtana on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida.

Vastapuoliriskiä aiheutuu lähinnä (luottomarginaaliriski käsitellään rahoitusmarkkinariskinä):

- johdannaissopimusten vastapuolista, jolloin ainoastaan sopimusten mahdollinen positiivinen markkina-arvo on alttiina riskille ja
- vakuutusasiakkailta olevista saamisista.

Johdannaissopimusten vastapuoliriskin hallinnassa vastapuoliriskiä arvioidaan ennen kuin johdannaistavastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään tukena pääasiassa luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso ja rajat vastuun enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Vastapuoliriskiä syntyy myös vakuutusasiakkailta olevista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvä vastapuoliriski on yleensä pieni, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutusturvan peruuttamiseen tai pienentymiseen.

3.4 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Fennia-konsernissa tappioriskiä, joka aiheutuu:

- riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista,
- henkilöstöstä,
- järjestelmistä tai
- ulkoisista tekijöistä.

Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Strategiset ja maineriskit on rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on vähentää ennalta arvaamattomien tappioiden todennäköisyyttä ennalta ehkäisevillä riskienhallintatoimenpiteillä. Tehokkaimmat riskienhallintatoimenpiteet kohdistetaan vakavimpiin operatiivisiin riskeihin eli riskeihin, joiden toteutumisen todennäköisyys on pieni, mutta riskin toteutuessa sen vaikutus toimintaan on suuri.

Fennia-konsernin operatiivisten riskien hallintakehikko perustuu operatiivisia riskejä koskevan tiedon keräämiseen eri lähteistä, joita ovat mm. sisäisen tarkastuksen ja compliance-toiminnon tarkastukset, riski-indikaattorit, skenaarioihin perustuvat arviot, tiedot sisäisistä vahinkotapahtumista ja läheltä piti -tilanteista sekä sisäiset riskikartoitukset. Erityisesti skenaarioihin perustuvat arviot ovat keskeisessä asemassa arvioitaessa toiminnan riskejä ennakoivasti. Operatiivisia riskejä koskevan tiedon kerääminen ja raportointi edelleen riskienhallinta- ja compliance -toiminnoille on ensi sijassa liike- ja tukitoimintojen vastuulla.

Eri tietolähteistä koottujen tietojen perusteella arvioidaan operatiivisten riskien riskiprofiili sekä tuotetaan tarvittavat raportit hallitukselle ja muuhun sisäiseen käyttöön. Pitkällä tähtäimellä riskien systemaattinen arviointi parantaa riskienhallinnan tasoa ja auttaa liike- ja tukitoimintoja ymmärtämään ja hallitsemaan toiminnan operatiivisia riskejä.

Keskeisille liike- ja tukitoiminnoille on laadittu valmius- ja jatkuvuussuunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan jatkaa mahdollisessa häiriötilanteessa.

Fennia-konsernissa operatiiviset riskit jaetaan seuraaviin riskiluokkiin:

- sisäiset väärinkäytökset,
- työntekijöihin ja henkilöstöön liittyvät riskit,
- oikeudelliset riskit,

- tieto-, tietoliikenne- ja puhelinjärjestelmiin liittyvät ongelmat ja keskeytysvahingot,
- asiakkaisiin, tuotteisiin ja liiketoiminnan menettelytapoihin liittyvät riskit,
- prosesseihin liittyvät riskit ja
- ulkopuolisten toimintaan liittyvät riskit.

3.5 Kvantitatiivisten menetelmien riskit

Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta, ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivinen menetelmä voi olla virheellinen ja / tai harhaanjohtava ja johtaa epäluotettavaan raportointiin sekä vääriin johtopäätöksiin ja siten vääriin johdon toimenpiteisiin.

Kvantitatiivisten menetelmien riskit kuuluvat operatiivisiin riskeihin, mutta niiden erityisluonteen ja tärkeyden takia sekä niiden käsittelyn helpottamiseksi niiden riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja raportoidaan omana riskialueenaan.

Kvantitatiivisten menetelmien riskien hallinnassa keskitytään riskeihin, jotka liittyvät:

- matemaattiseen teoriaan,
- tietojen laatuun,
- estimointiin ja parametrisointiin,
- dokumentaatioon,
- validointiin,
- henkilöstöön,
- tietojärjestelmiin ja
- prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumaton ja asiantunteva taho, riskienhallintatoiminto tai ulkopuolinen asiantuntija, arvioi menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin, ja että menetelmä on mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja / tai vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnistaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osa-alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön, ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian ja loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi kattaa prosessit ja toimintatavat, joiden avulla pyritään todentamaan, että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnistetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

3.6 Keskittymäriskit

Keskittymäriskillä tarkoitetaan kaikenlaisia riskikeskittymiä, joihin liittyvät tappiot voivat olla niin suuria, että ne vaarantavat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai taloudellisen aseman. Keskittymäriskiä syntyy useimmiten sijoitustoiminnassa, mutta sitä voi syntyä myös vakuustustoiminnassa sekä kummankin toiminnan yhteisvaikutuksesta.

Sijoitustoiminnan, rahoitusmarkkina- ja vastapuolirisikien hallinta perustuu hajauttamiseen, jolloin merkittäviä keskittymäriskejä ei lähtökohtaisesti synny. Poikkeuksen tekevät ns. strategiset omistukset, joista voi syntyä hyvin merkittäviä keskittymäriskejä. Strategisina omistuksina käsitellään omistuksia konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä.

Vakuustustoiminta perustuu riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä siten, että yksittäisen omalla vastuulla olevan vakuutuskohteen vaikutuksia voidaan rajoittaa. Tätä riskiä hallitaan mm. vastuunvalintaohjeilla ja jälleenvakuutuksella.

3.7 Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tulevia maksuvelvoitteita ei kyetä toteuttamaan, tai että ne voidaan toteuttaa ainoastaan erityistoimenpiteillä.

Likviditeettiriski jaetaan lyhyen ja pitkän aikavälin riskiin. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät alle 4 kuukauden pituisiin varojen ja velkojen kassavirtoihin (ns. kassanhallinnan riskit). Pitkän aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan varojen ja velkojen kassavirtojen yhteensopivuusriskiä useita vuosia, jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä sekä maksuvalmiuden suunnittelulla. Likviditeettireserviä hallitaan mm. seuraavilla periaatteilla:

- rahamarkkinasijoituksille asetetaan vähimmäisallokaatio,
- osake- ja korkosijoituksilta edellytetään rahaksi muutettavuutta,
- rahamarkkinasijoitukset hajautetaan ja niille asetetaan vastapuolilimittejä ja
- koko sijoitussalkun epälikvidien sijoitusten määrää rajoitetaan.

Maksuvalmiuden suunnittelussa luodaan päiväkohtaisia ennusteita ulosmenevistä maksusuorituksista seuraaville neljälle kuukaudelle. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin hallinnan tavoite on, että muita sijoituksia kuin rahamarkkinasijoituksia ei jouduta realisoimaan, ja että varainhoitajien lyhyen aikavälin likviditeettireserviä tai sijoituksia ei jouduta käyttämään tai realisoimaan.

Pitkän aikavälin likviditeettiriskiä seurataan ja se raportoidaan omana riskinään, mutta sitä ei hallita erillisenä riskinä vaan osana korkoriskin hallintaa.

3.8 Strategiset riskit

Strategisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät vakuutusyhtiön strategiaan ja johtuvat vääristä liiketoimintapäätöksistä, liiketoimintapäätösten väärästä tai epäonnistuneesta toteutuksesta tai kyvyttömyydestä sopeuttaa liiketoiminta muuttuviin olosuhteisiin tai tavoiteltavan tulevan tilan mukaiseksi.

Strategialla tarkoitetaan joukkoa pitkän aikavälin suunnitelmia ja toimenpiteitä, joiden avulla vakuutusyhtiö siirtyy nykytilasta toivottuun tulevaan tilaan.

Strategisilla riskeillä on monta eri ulottuvuutta, ja ne on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- strategiset makroriskit, jotka liittyvät esimerkiksi väestön, sosiaaliturvan ja kulttuurin trendimuutoksiin, sääntelyn, viranomaisvalvonnan ja politiikan muutoksiin tai ilmaston ja geopolitiikan trendimuutoksiin,
- toimialakohtaiset strategiset riskit, jotka liittyvät muutoksiin vakuutus- tai finanssialan kilpailussa ja vakuutuksenottajien tai sijoittajien kysynnässä ja
- sisäiseen toimintaan liittyvät strategiset riskit, jotka voivat olla esimerkiksi laajentumiseen tai sisäiseen kehittämiseen liittyviä riskejä tai lisäpääomituksen saatavuusriskejä.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävyteen ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

3.9 Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tuotenimi Fennia tai Fennia-konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi aiheutua myös yhteistyökumppaneista, jos niiden arvot ja / tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Maineriski on yleensä seuraus muista toteutuneista riskeistä tai tapahtumista, esimerkiksi operatiivisten riskien toteutumisesta.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mitkä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että riskitapahtumat voivat perustua todellisiin tapahtumiin tai osittain tai kokonaan vailla todellisuuspohjaa oleviin tapahtumiin (esimerkiksi perätön huhu). Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävissä tai tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää.

Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti. Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Kun maineriskiiin vaikuttavat riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä toteuttaa erilaisia riskienvähentämistoimenpiteitä.

Onnistunut maineriskin hallinta perustuu osaltaan selkeään ja harkittuun ulkoiseen viestintään. On tärkeää, että sanoma on oikea, ja että se on oikean tahon oikealle taholle viestittävä.

Maineriskin hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisten edellyttämällä tavalla. Vakuutusyhtiön julkinen kuva ja luotettavuus voivat kärsiä, jos lakeja, säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisten asettamia vaatimuksia ei noudateta.

3.10 Ryhmäriskit

Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konsernimuodossa. Ryhmäriskit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- transaktioriskit,
- tartuntariskit,
- eturistiriitariskit,
- keskittymäriskit ja
- hallintoon liittyvät riskit.

Transaktioriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät ryhmänsisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.

Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikatoon liittyvät riskit ("moral-hazard" -riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, jossa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama riski ja siitä syntyvä tappio siirtyvät emoyhtiön tai muiden yhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettaviksi.

Eturistiriitariskejä syntyy, kun joidenkin konserniyhtiöiden tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.

Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.

Hallintoon liittyvät riskit johtuvat siitä, että osa toiminnoista on järjestetty konsernitasolla ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinoitua haasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu selkeään konsernirakenteeseen. Monimutkaisissa omistuskuvioissa ryhmäriskin merkitys kasvaa. Lisäksi asianmukainen ryhmäriskien hallinta perustuu siihen, että liiketoimintaa suunnitellaan ja seurataan sekä yksittäisten yhtiöiden että konsernin tasolla. Ainoastaan siten voidaan varmistaa ja seurata ryhmätavoitteiden kehitystä ja niiden saavuttamista.

Ryhmäriskien hallinta perustuu myös siihen, että koko konsernin sisäisen valvonnan järjestelmä, erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja säännösten noudattamisen valvonta sekä niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt, on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee myös konserninäkökulmasta olla selkeitä ja määriteltyjä.

4 Vakavaraisuuden hallinta

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omaa varallisuutta, joka on käytettävissä tappioiden kattamiseen. Riskinottohalukkuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon riskiä ollaan halukkaita ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi, eli kuinka paljon omasta varallisuudesta ollaan valmiita sitomaan riskinottoon. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon oma varallisuus saa heilahdella liiketoimintatavoitteisiin pyrittäessä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena konsernissa on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tämä toteutetaan varmistamalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn, riskinottohalukkuuteen ja riskinsietokykyyn sekä luomalla edellytykset häiriöttömään toimintaan myös odottamattomien tappioiden varalta tunnistamalla ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat liiketoimintastrategian ja muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Yleistä riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä hallitaan asettamalla merkittävimmille riskeille ja yhdistetyille riskeille mittareita ja tavoiterajoja (ns. riskibudjetointi). Asetettujen riskikohtaisten rajoitusten on tehokkaasti rajoitettava riskiprofiilia siten, että vakavaraisuus ja riskinotto pysyvät hallinnassa ja sallituissa rajoissa.

■ Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Henki-Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 52 517 315,69 euroa. Yhtiön tilikauden voitto oli 5 151 635,13 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta ja tilikauden voitto siirretään edellisten tilikausien voittovaroihin.

Helsingissä 8. päivänä maaliskuuta 2016

Mikael Ahlbäck

Matti Ruohonen

Eero Eriksson

Juha-Pekka Halmeenmäki

Antti Kuljukka

Seppo Rinta
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllystyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia, osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 21.3.2016
KPMG OY AB

Petri Kettunen
KHT

Alex Wahlroos
KHT

■ Hallitus

Puheenjohtaja

Mikael Ahlbäck
toimitusjohtaja
Ab Rani Plast Oy
Teerijärvi

Varapuheenjohtaja

Matti Ruohonen
Filosofian tohtori, SHV
Turku

Jäsenet

Eero Eriksson
varatoimitusjohtaja
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia
Helsinki

Juha-Pekka Halmeenmäki
toimitusjohtaja
Invalidisäätiö
Helsinki

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia
Helsinki

Hallituksen sihteeri

Sanna Elg
lakiasianjohtaja
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia
Espoo

Henki-Fennian hallinto 1.1.2016

■ Tilintarkastajat

KPMG OY AB

Petri Kettunen
KHT

Alex Wahlroos
KHT

Varatilintarkastajat

KPMG OY AB

Tiia Kataja
KHT

Marcus Tötterman
KHT

Henki-Fennian hallinto 1.1.2016

■ Johtoryhmä

Seppo Rinta
toimitusjohtaja

Johanna Ahvenainen (johtoryhmän sihteeri)
yhtiölakimies

Olli Hokkanen
johtaja, tietohallinto

Ari Koskinen
johtaja, asiakaspalvelu, palvelu- ja tuotekehitys

Päivi Ojala
aktuaarijohtaja

Aarni Pursiainen
sijoitusjohtaja

Kari Wilén
johtaja, myynti ja markkinointi

Henki-Fennian hallinto 1.1.2016

■ Lääkärit

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian tohtori, sisätautien ja reumatologian erikoislääkäri

Henki-Fennian hallinto 1.1.2016